

KAIŠIADORIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS ETIKOS KOMISIJA

SPRENDIMAS DĖL VYTENIO TOMKAUS

2021 m. balandžio 9 d.
2021-04-16 Nr. V7-370
Kaišiadorys

Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisija (toliau – Komisija): Komisijos pirmininkas – Kęstas Moroza, nariai: Kęstutis Jakelis, Vaida Babeckienė, Česlovas Neviera, Laima Rudienė, Saulius Zakarevičius, Eva Deveikytė, įvertinusi Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos (toliau – Savivaldybės tarybos) mero Vytenio Tomkaus elgesio atitiktį Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso ar institucijos, kurioje jis eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytų valstybės politikų elgesio principams ar reikalavimams, bei tyrimo metu surinktą medžiagą, nustatė:

Tyrimo pagrindas ir dalykas

Komisija susipažino su gautu Savivaldybės tarybos nario . . . . . 2021-03-04 pranešimu, kuriame be kita ko nurodoma:

„Pranešu apie Vytenio Tomkaus, einančio Kaišiadorių rajono savivaldybės mero pareigas netinkamą elgesį 2020 m. lapkričio 26 d. vykusiame Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos posėdyje (<https://www.youtube.com/watch?v=EdI3zLM3S6M>).

Minėtame posėdyje Vytenis Tomkus darė man spaudimą ir/ar grasino kalbėdamas apie su klausimu nesusijusius faktus, apie mano darbą. Įstaiga kurioje dirbu yra pavaldi Kaišiadorių rajono savivaldybei. Todėl pagal šiame video užfiksuotą seką, po mano prašymų tiek komitete tiek posėdžio metu dalyvauti savivaldybės veikloje susijusioje su COVID-19 situacija (tikslinamasis prašymas įrašė nuo 1:44:15). Po šio prašymo Vytenis Tomkus atsakydamas į mano prašymą (nuo 1:45:45) pradėjo kalbėti apie mano darbinę veiklą ir jos apimtį, o žinant faktą jog įstaiga, kurioje aš dirbu yra pavaldi Kaišiadorių rajono savivaldybei, toks pasisakymas man sudarė įspūdį, kad bus svarstoma apie mano darbą arba jo apimtį, aš į šį faktą sureagavau pradžioje pakankamai spontaniškai ir ironiškai pasakiau, kad yra lendama į asmeniškumus, nes suvokiau jog tai yra spaudimas ir/ar grasinimas. Šiame įrašė nuo 1:48:57 informavau Vytenį Tomkų, kad jį pasisakymą supratau kaip grasinimą ar perspėjimą. Atsakydamas Vytenis Tomkus nepaneigė, kad aš supratau klaidingai ar kažkaip ne taip tik pakartojo, kad turi pastebėjimą jog jei turiu per daug laisvo laiko reikia taip ir sakyti, palikdamas savo pasisakymą, pagal mano pateiktą informaciją kaip teisingą. Todėl tai suvokiu ir suprantu kaip aiškų ir nedviprasmišką grasinimą ir/ar spaudimą, nes nepaneigimas buvo kaip sutikimas su mano nuomone“, ir galimai tokiais savo veiksmais pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso nuostatas ir principus.

Komisija, vadovaudamasi **Valstybės politikų elgesio kodekso 7 straipsnio „Valstybės politikų elgesio tyrimas“ 1 dalies 1 punktu** ir Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos nuostatų, patvirtintų Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. V17-56 „Dėl Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos nuostatų patvirtinimo“, 5 p., 2021-03-15 nusprendė pradėti tyrimą dėl Savivaldybės mero Vytenio Tomkaus elgesio atitikties Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio nuostatoms, įpareigojančioms

įgyvendinti konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, plėtoti demokratinį valdymą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis, skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei.

Nustatytos faktinės aplinkybės

1. Iš 2020-11-26 Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos nuotolinio posėdžio protokolo matyti, kad Savivaldybės tarybos narys [redacted] dalyvavo, 2020-11-26 Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos posėdyje.

2. Iš 2020-11-26 Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos nuotolinio posėdžio protokolo matyti, kad Savivaldybės meras Vytenis Tomkus dalyvavo, 2020-11-26 Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos posėdyje.

3. Iš 2020-11-26 Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos nuotolinio posėdžio protokolo matyti, kad Savivaldybės meras Vytenis Tomkus pirmininkavo, 2020-11-26 Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos posėdžiui.

4. Iš 2020-11-26 Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos nuotolinio posėdžio skleidžiamos archyvinės transliacijos, adresu: www.kaišiadorys.lt, skiltyje „Posėdžių transliacija“, matyti ir girdėti, kaip posėdžiui pirmininkaujantis Savivaldybės meras Vytenis Tomkus fraze atsakė į Savivaldybės tarybos nario [redacted] prašymą dėl dalyvavimo Savivaldybės administracijos veikloje, kuri yra susijusi su COVID-19 prevencija (vaizdo ir garso įrašas – nuo 1:44:14 iki 1:45:45), - „jeigu darbo trūksta Turizmo ir verslo informacijos centre ir yra per daug laisvo laiko, tai reikia taip ir sakyti galbūt, kad nėra kuo užsiimti ir reikia papildomos veiklos“ (vaizdo ir garso įrašas – nuo 1:45:45 iki 1:46:05).

Vytenio Tomkaus paaiškinimas

Savivaldybės meras Vytenis Tomkus, 2021-03-31 pateiktame paaiškiniame **be kita ko** nurodė, kad: „2020 m. lapkričio 26 d. vykusio Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos posėdžio pabaigoje (posėdžio įrašas maždaug nuo 1:37:46) buvo atsakoma į tarybos narių klausimus, diskutuojama apie informacijos pateikimą visuomenei ir tarybos nariams bei tarybos nariu įtraukimą į procesą valdant COVID-19 situaciją rajone. Tarybos narys [redacted] posėdžio metu priminė, kad antradienį Sveikatos komitete klausė dėl informacijos pateikimo Sveikatos komiteto nariams ir Sveikatos komiteto narių įtraukimo į kiekvieną dieną 9 val. ryte savivaldybės administracijoje vykstančius pasitarimus (taip vadinamus „Karo kambario“ pasitarimus), kuriuose apžvelgiama visa su karantinu ir pandemija susijusi situacija rajone. Aš jam atsakiau (nuo 1:38:30), kad posėdžio pradžioje visiems tarybos nariams išsamiai informaciją pateikė savivaldybės gydytoja, kad kiekvieną dieną savivaldybės komunikacijos grupė, specialistai išplatina informaciją (po keletą pranešimų) apie situaciją bei aktualius klausimus, kad viešai skelbiame iš NVSC bei įstaigų gaunamą informaciją bei paklausiau kokios informacijos dar trūksta ir ką dar turėtume papildyti. Kitaip tariant, netiesiogiai atsakiau, kad tarybos nariams administracijos rytiniuose pasitarimuose dalyvauti nėra jokios prasmės, nes visa svarbi informacija viešai pateikiama ir su ja gali susipažinti ne tik tarybos nariai, bet ir visuomenė, tačiau reikiamą papildomą informaciją tarybos nariams galime pateikti. Po mano atsakymo [redacted] informavo, kad pateiks prašymą raštu. Vėliau informavau, kad Sveikatos komiteto nariai, jeigu nori aktyviau dalyvauti procese, gali inicijuoti papildomus Sveikatos komiteto posėdžius, kuriuose būtų svarstomi visi aktualūs su COVID-19 susiję klausimai, ir jie gali vykti dažniau nei kartą per mėnesį. (Beje, po savaitės ar dviejų iš tikrųjų toks Sveikatos reikalų

komiteto posėdis ir buvo sušauktas, jame dalyvavo rajone veikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovai ir buvo išsamiai aptarta COVID-19 situacija rajone). Tačiau tarybos narys [redacted], nors ir suprato administracijos direktoriaus paaiškinimą, kad ne visi duomenys gali būti skelbiami viešai, vėliau vėl pakartojo savo norą dalyvauti „tame procese“, o viešą informaciją pateikimą tarybos nariams ir visuomenei internete kažkodėl įvardijo kaip neva „puolimą“. Taip pat dar karta pakartojo, kad „nori dalyvauti toje veikloje“ (manytina, jog kalbama apie kiekvieną dieną 9 val. savivaldybės administracijoje vykstančiuose pasitarimuose) ir dar kartą pakartojo, kad viską surašys raštu. Tuomet aš dar kartą pakartojau, kad į gautus prašymus raštu bus atsakyta, dar kartą priminiau Sveikatos komiteto narių teises, ir man (kaip tikriausiai ir daugeliui kitų tarybos narių) kilo natūralus klausimas, kodėl tarybos narys [redacted] taip įkyriai nori dalyvauti kiekvieną darbo dieną vykstančiuose operatyviniuose rytiniuose pasitarimuose, kurie nėra skirti tarybos nariams ir kurie vyksta 9 val. darbo metu, nors pats tuo metu irgi turėtų dirbti. Todėl ir pasakiau, kad - „jeigu darbo trūksta Turizmo ir verslo informacijos centre ir yra per daug laisvo laiko, tai reikia taip ir sąkyti galbūt, kad nėra kuo užsiimti ir reikia papildomos veiklos“. Kitaip tariant, šiuo savo pasisakymu svarsčiau bei norėjau sužinoti kokios yra tokio perdėto [redacted] aktyvumo bei noro kiekvieną dieną 9 val. atsitraukti nuo tiesioginių darbo pareigų priežastys ir paraginau [redacted] tai įvardinti. Juo labiau klausimas dėl aktyvumo priežasčių kilo ir žinant tai, kad [redacted] neturi medicinos mokslų ar panašaus išsilavinimo, krizių valdymo patirties šioje srityje ar pan., kurie galbūt būtų naudingi dalyvaujant savivaldybės administracijos pasitarimuose bent jau profesine prasme.“, todėl nesutinka, kad pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso nuostatas.

Teisinis veiklos vertinimas ir motyvai

Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento, patvirtinto Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. kovo 31 d. sprendimu Nr.V17-55 „Dėl Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“ 29 p. nustato, kad:

„29. Posėdžio pirmininkas:

29.1. skelbia posėdžio pradžią ir pabaigą, jei komiteto, komisijos, frakcijos (koalicijos) ar 9 Tarybos narių siūlymu Taryba nusprendžia daryti pertrauką, – skelbia jos pradžią ir trukmę;

29.2. prižiūri, kad būtų laikomasi šio reglamento, vadovauja klausimo svarstymo eigai;

29.3. suteikia žodį norintiems pasisakyti Tarybos nariams, leidžia pasisakyti kviestiems asmenims, leidžia pasisakyti kitiems posėdyje dalyvaujantiems asmenims, jei tam pritaria posėdyje dalyvaujančių Tarybos narių dauguma;

29.4. įspėja kalbėtoją, jeigu jis nukrypsta nuo svarstomo klausimo esmės, kontroliuoja kalbėtojo kalbos trukmę, jai pasibaigus nutraukia kalbėtoją;

29.5. remdamasis svarstymų rezultatais, skelbia balsuoti teikiamus klausimus, balsavimo pradžią ir balsavimo rezultatus.“

Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnyje „Valstybės politikų elgesio principai“ nustatyta:

Valstybės politikas viešajame gyvenime vadovaujasi šiais elgesio principais:

1) **pagarba žmogui ir valstybei** – laikosi žmogaus teisių ir laisvių ir jas užtikrina, vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija ir teise, didina pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis;

2) **teisingumas** – vienodai tarnauja visiems žmonėms nepaisydamas jų tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, išsilavinimo, religinių įsitikinimų, politinių pažiūrų, amžiaus ar

kitų skirtumų;

3) **sąžiningumas** – pareigas eina sąžiningai ir laikosi aukščiausių elgesio standartu, vengia situacijų, galinčių paveikti sprendimų, kurie sukeltų visuomenėje abejonę, priėmimą;

4) **skaidrumas ir viešumas** – nekelia abejonių dėl sąžiningumo priimdamas sprendimus, taip pat pateikia visuomenei savo elgesio ir sprendimų motyvus, visada laikosi atvirumo ir viešumo, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, ribojančius informacijos atskleidimą, deklaruoja savo privačius interesus;

5) **padorumas** – elgiasi deramai pagal einamas pareigas, vengia situacijų, kai politiko elgesys kenktų jo ar institucijos, kurioje jis eina pareigas, reputacijai ir autoritetui, vengia nesąžiningų pranašumo siekimo būdų, gautą oficialią informaciją naudoja tik pareigoms atlikti ir nesipelno iš jos;

6) **pavyzdinumas** – deramai elgiasi visuomenėje, laikosi visuotinai pripažįstamų dorovės, moralės ir etikos normų;

7) **nesavanaudiškumas** – tarnauja valstybei ir visuomenės interesams, vengia tariamų ar tikrų viešųjų ir privačių interesų konfliktų, jiems iškilus, imasi visų reikiamų priemonių, kad jie būtų išspręsti greitai ir atitiktų visuomenės interesus, nenaudoja savo pareigų ar padėties siekdamas daryti įtaką kito asmens sprendimui, kuris galėtų būti naudingas politikui ar jo artimam asmeniui;

8) **nešališkumas** – neturi sutartinių ar kitų santykių, kurie galėtų kliudyti atlikti valstybės politiko pareigas ir varžytų jo apsisprendimo laisvę priimant sprendimus, taip pat yra objektyvus priimdamas sprendimus ir vengia išankstinio nusistatymo;

9) **atsakomybė** – atsako už savo elgesį viešajame gyvenime, priimamus sprendimus ir atsiskaito už juos visuomenei.

Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šiuo kodeksu siekiama įgyvendinti konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, plėtoti demokratinį valdymą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis, skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei. Valstybės politikų elgesio principai įtvirtinti ir išvada pateikta (2018 m. lapkričio 26 d. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo išvada administracinėje byloje Nr. eI-29-415/2018).

Pažymėtina, kad 2021-03-04 pranešime keliami klausimai susiję su viešųjų asmenų kritika, **saviraiškos laisve**, nuomonės pareiškimu, Komisija - prieš darydama išvadą, pasisako dėl šių aktualių klausimų reglamentavimo teisės aktuose ir teismų praktikoje.

Tarptautinėje ir nacionalinėje teismų praktikoje pripažįstama, kad viešajam asmeniui taikytinos žymiai platesnės komentavimo ir kritikos ribos. Europos Žmogaus Teisių teismas savo sprendimuose yra nurodęs, kad viešojo intereso klausimų kontekste saviraiškos laisvės apribojimai turėtų būti aiškinami siaurai; kad politikų, viešųjų asmenų leistinos kritikos ribos yra platesnės, negu privačių asmenų; kad priešingai nei privatus asmuo, politikas neišvengiamai ir sąmoningai atsiveria nuodugniai kiekvieno savo žodžio bei darbo kontrolei tiek iš žurnalistų, tiek iš plačiosios visuomenės pusės, tad jis turi rodyti daugiau tolerancijos (2015 m. spalio 13 d. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinė byloje Nr. A-1600-556/2015). Viešasis asmuo turi pakęsti ir toleruoti jo atžvilgiu skelbiamą, nors ir neviseškai tikslią informaciją, kuri privataus asmens atžvilgiu galėtų būti vertinama kaip garbės ir orumo pažeidimas (2015 m. sausio 27 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-1-219/2015).

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnyje, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 straipsnyje įtvirtinta **saviraiškos laisvė** – asmens teisė laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, kuri yra saugotina demokratinės visuomenės teisinė vertybė. Kasacinio teismo

praktikoje pažymėta, kad nuomonė turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepiančią ir neiškraipant faktų ir duomenų; pagrįsta ir objektyvi kritika ginama, jei ji išreiškiamą tinkamai – neįžeidžiant asmens, nesiekiant jo žeminti ir menkinti, o turint pozityvų tikslą – išryškinti asmens ar jo veiklos trūkumus ir siekiant juos pašalinti (2015 m. sausio 27 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-1-219/2015).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Komisija atlikusi tyrimą **nustatė**, kad Savivaldybės meras Vytenis Tomkus, 2020-11-26 pirmininkaudamas Tarybos posėdžio metu ir reaguodamas į Savivaldybės tarybos nario *[redacted]* visiškai nepagrįstą prašymą, pasakydamas frazę - „jeigu darbo trūksta Turizmo ir verslo informacijos centre ir yra per daug laisvo laiko, tai reikia taip ir sakyti galbūt, kad nėra kuo užsiimti ir reikia papildomos veiklos“, **nepažeidė** Valstybės politikų elgesio kodekse ar institucijos, kurioje jis eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytų valstybės politiko elgesio principų ar reikalavimų, todėl;

Komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 15 str. 3 d. 3 p., Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 9 str. 1 p., Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos nuostatų, patvirtintų Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. V17-56 „Dėl Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos nuostatų patvirtinimo“ 26.1 p.,

nusprendė:

1. Konstatuoti, kad Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos meras Vytenis Tomkus, 2020-11-26 Savivaldybės tarybos posėdžio metu **nepažeidė** Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso ar institucijos, kurioje jis eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytų valstybės politiko elgesio principų ar reikalavimų.

2. Apie priimtą sprendimą informuoti Savivaldybės merą Vytenį Tomkų ir Savivaldybės tarybos narį *[redacted]*.

3. Sprendimo kopiją ir surinktą tyrimo medžiagą išsiųsti Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai.

4. Komisijos sprendimą paskelbti Savivaldybės interneto tinklalapyje www.kaisiadorys.lt.

Sprendimas gali būti skundžiamas Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai per vieną mėnesį nuo sprendimo paskelbimo arba jo įteikimo suinteresuotam asmeniui dienos.

Komisijos pirmininkas

Kęstas Moroza

Komisijos balsavimo rezultatai:

Kęstas Moroza - už

Vaida Babeckienė - už

Laima Rudienė - susilaikė

Saulius Zakarevičius - už

Kęstutis Jakelis - už

Česlovas Neviera - už

Eva Deveikytė - susilaikė